

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

10 päivänä heinäkuuta 2014*

Ennakkoratkaisupyyntö — Tavaramerkit — Direktiivi 2008/95/EY — Niiden tavaroiden tai palvelujen yksilöiminen, joita varten tavaramerkkisuojaa haetaan — Selvyyden ja täsmällisyyden vaatimukset — Nizzan luokitus — Vähittäiskauppa — Palvelujen kokoaminen valikoimaksi

Asiassa C-420/13,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Bundespatentgericht (Saksa) on esittänyt 8.5.2013 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 24.7.2013, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Netto Marken-Discount AG & Co. KG

vastaan

Deutsches Patent- und Markenamt,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Ilešič (esittelevä tuomari) sekä tuomarit C. G. Fernlund, A. Ó Caoimh, C. Toader ja E. Jarašiūnas,

julkisasiamies: M. Wathelet,

kirjaaja: hallintovirkkamies K. Malacek,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 30.4.2014 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Netto Marken-Discount AG & Co. KG, edustajanaan Rechtsanwalt M. Rauscher,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään D. Colas ja F.-X. Bréchet,

— Puolan hallitus, asiamiehenään B. Majczyna,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään J. Beeko, avustajanaan barrister S. Ford,

— Euroopan komissio, asiamiehinään F. W. Bulst ja E. Montaguti,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä 22.10.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/95/EY (EUVL L 299, s. 25 ja oikaisu EUVL 2009, L 11, s. 86) 2 artiklan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Netto Marken-Discount AG & Co. KG (jäljempänä Netto Marken-Discount) ja Deutsches Patent- und Markenamt (Saksan patenti- ja tavaramerkkivirasto, jäljempänä DPMA) ja joka koskee sitä, että viimeksi mainittu on hylännyt erään tavaramerkin rekisteröintiä koskevan hakemuksen.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kansainvälinen oikeus

- 3 Tavaramerkkioikeuden alaa säännellään kansainvälisesti teollisoikeuden suojelemisesta tehdyssä yleissopimuksessa, joka on allekirjoitettu Pariisissa 20.3.1883 ja jota viimeksi on tarkistettu Tukholmassa 14.7.1967 (Yhdistyneiden kansakuntien sopimuskokoelma, nide 828, nro 11851, s. 305; jäljempänä Pariisin yleissopimus). Kaikki Euroopan unionin jäsenvaltiot ovat tämän yleissopimuksen sopimuspuolia.
- 4 Pariisin yleissopimuksen 19 artiklan mukaan valtioilla, joihin yleissopimusta sovelletaan, on oikeus erikseen tehdä keskenään erityisiä sopimuksia teollisoikeuden suojelemiseksi.
- 5 Kyseinen artikla on ollut perustana tavaroiden ja palvelujen kansainvälistä luokitusta tavaramerkkien rekisteröimistä varten koskevalle, Nizzan diplomaattikonferenssissa 15.6.1957 tehdylle sopimukselle, sellaisena kuin se on viimeksi tarkistettuna Genevessä 13.5.1977 ja muutettuna 28.9.1979 (Yhdistyneiden kansakuntien sopimuskokoelma, nide 1154, nro I-18200, s. 89; jäljempänä Nizzan sopimus). Sopimuksen 1 artiklassa määrätään seuraavaa:
 - ”1. Maat, joita tämä sopimus koskee, muodostavat erityisliiton ja ottavat käyttöön yhteisen tavaroiden ja palvelujen luokituksen tavaramerkkien rekisteröimistä varten [jäljempänä Nizzan luokitus].
 2. [Nizzan l]uokitus käsittää:
 - i) luokkien luettelon, johon on tarpeen vaatiessa liitetty selventäviä huomautuksia;
 - ii) tavaroiden ja palvelujen aakkosellisen luettelon – –, joka ilmoittaa luokan, johon kukin tavara ja palvelu kuuluu.– –”
- 6 Nizzan sopimuksen 2 artikla, jonka otsikko on ”[Nizzan l]uokituksen oikeudellinen vaikutus ja käyttö”, kuuluu seuraavasti:
 - ”1. Huomioon ottaen tämän sopimuksen asettamat velvoitteet, [Nizzan l]uokituksen vaikutus on se, minkä jokainen erityisliittoon kuuluva maa sille antaa. [Nizzan l]uokitus ei etenkään sido erityisliittoon kuuluvia maita tavaramerkin suojan laajuuden arvoastelemisessa eikä palvelumerkkien tunnustamisessa.

2. Jokainen erityisliittoon kuuluva maa pidättää itselleen oikeuden käyttää [Nizzan] luokitusta joko pää- tai apujärjestelmänä.
 3. Erityisliittoon kuuluvien maiden toimivaltaisten virastojen tulee sisällyttää tavaramerkkien rekisteröintiä koskeviin virallisiin asiakirjoihin ja julkaisuihin niiden [Nizzan] luokituksen mukaisten luokkien numerot, joihin tavarat tai palvelut, joille tavaramerkki on rekisteröity, kuuluvat.
 4. Se, että nimike on otettu [tavaroiden ja palvelujen] aakkoselliseen luetteloon, ei vaikuta mitenkään niihin oikeuksiin, joita voi olla voimassa tähän nimikkeeseen.”
- 7 Nizzan luokituksen mukaisten luokkien luettelo sisältää sen kahdeksannesta versiosta, joka tuli voimaan 1.1.2002, lähtien 34 tavaraluokkaa ja 11 palveluluokkaa. Kutakin luokkaa kuvataan yhdellä tai useammalla yleisnimikkeellä, joita kutsutaan luokkaotsikoiksi ja jotka ilmaisevat yleisesti alat, joihin kyseisen luokan tavarat tai palvelut lähtökohtaisesti kuuluvat.
- 8 Nizzan luokituksen käyttäjän oppaan mukaan kunkin tavaran tai palvelun oikean luokituksen varmistamiseksi on tutkittava tavaroiden ja palvelujen aakkosellista luetteloa sekä eri luokkien selventäviä huomautuksia.
- 9 Yhdeksännessä versiossa, joka tuli voimaan 1.1.2007 ja joka otettiin samanlaisena 1.1.2012 alkaen voimassa olleeseen kymmenenteen versioon, Nizzan luokitus sisältää seuraavan palveluja koskevan luokan 35 otsikon:

”Mainonta; liikkeenjohto; yrityshallinto; toimistotehtävät.”

- 10 Tämän luokan selventävän huomautuksen sanamuoto on seuraava:

”Luokka 35 sisältää etenkin henkilöiden tai yhteisöjen suorittamat palvelut, joiden pääasiallinen tarkoitus on:

- 1) avustaa kaupallisen yrityksen toiminnan harjoittamisessa tai johtamisessa
- 2) avustaa teollisen tai kaupallisen yrityksen liikkeenjohtamisessa tai kaupallisissa toiminnoissa,

sekä sellaisten mainostoimistojen palvelut, jotka pääasiallisesti tekevät tiedonantoja yleisölle, julistuksia tai ilmoituksia kaikenlaisia jakelukeinoja käyttämällä ja kaikenlaisten tavaroiden ja palvelujen osalta.

Tähän luokkaan sisältyy muun muassa:

- erilaisten tavaroiden kokoaminen (niiden kuljettamista lukuun ottamatta) valikoimaksi kolmansien lukuun, jotta asiakkaat voivat vaivattomasti tutustua niihin ja ostaa niitä; näitä palveluja voidaan suorittaa vähittäismyymälöiden, tukkumyymälöiden, postimyyntiluetteloiden tai sähköisten medioiden, esimerkiksi internetsivujen tai ostoskanavalähetysten, välityksellä;
- palvelut, jotka sisältävät kirjallisten tiedonantojen ja rekisteröintien rekisteriin kirjaamisen, kopioimisen, koostamisen tai järjestelmällistämisen sekä matemaattisten tai tilastotietojen kokoamisen;
- mainostoimistopalvelut sekä sellaiset palvelut kuten esitteiden jakelu suoraan tai postitse tai näytteiden jakelu. Tämä luokka voi liittyä muita palveluja, kuten pankkilainoja, koskevaan mainontaan tai radiomainontaan.

Tähän luokkaan ei sisälly muun muassa seuraavaa:

— sellaiset palvelut kuten insinöörien arvioinnit ja kertomukset, joilla ei ole välitöntä yhteyttä kaupallisen tai teollisen yrityksen toiminnan harjoittamiseen tai liikkeenjohtoon (ks. palvelujen aakkosellinen luettelo).”

- 11 Nizzan luokituksen aakkosellisessa luettelossa nimetään muun muassa ”myynti (myynninedistäminen) kolmansien lukuun” luokkaan 35 kuuluvana palveluna.
- 12 Nizzan luokitus sisältää seuraavat myös palveluja koskevat luokkien otsikot: ”Vakuutustoiminta; rahatalousasiat; raha-asiat; kiinteistöasiat”(luokka 36); ”Kuljetus; tavaroiden pakkaus ja varastointi; matkojen järjestäminen” (luokka 39); ”Koulutus; koulutuksen järjestäminen; ajanviette; urheilu- ja kulttuuritoiminnat (luokka 41)”ja ”Oikeudelliset palvelut; turvallisuuspalvelut omaisuuden ja ihmisten suojaamiseksi; henkilökohtaiset ja sosiaaliset palvelut yksilöiden tarpeiden täyttämiseksi” (luokka 45).

Unionin oikeus

- 13 Direktiivin 2008/95 johdanto-osan 13 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Kaikkia jäsenvaltioita sitoo [Pariisin yleissopimus]. Tämän direktiivin säännösten on tarpeen olla täysin yhdenmukaiset mainitun yleissopimuksen määräysten kanssa. Tämä direktiivi ei saisi vaikuttaa tästä yleissopimuksesta johtuviin jäsenvaltioiden velvoitteisiin. – –”

- 14 Direktiivin 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tavaramerkkinä voi olla mikä tahansa merkki, joka voidaan esittää graafisesti, erityisesti sanoin, henkilönnimet mukaan lukien, kuvioin, kirjaimin, numeroin taikka tavaroiden tai niiden päällyksen muodon avulla, jos sellaisella merkillä voidaan erottaa yrityksen tavarat tai palvelut muiden yritysten tavaroista tai palveluista.”

- 15 Saman direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Seuraavia merkkejä ei saa rekisteröidä tai, jos ne on rekisteröity, ne on julistettava mitättömiksi:

- a) merkit, jotka eivät voi olla tavaramerkkeinä;
- b) tavaramerkit, joilta puuttuu erottuvuus [oikeammin: erottamiskyky];
- c) yksinomaan sellaisista merkeistä tai merkinnöistä muodostuvat tavaramerkit, jotka voivat elinkeinotoiminnassa osoittaa tavaroiden tai palvelujen lajia, laatua, määrää, käyttötarkoitusta, arvoa tai maantieteellistä alkuperää, tavaroiden valmistusajankohtaa tai palvelujen suoritusajankohtaa taikka muita tavaroiden tai palvelujen ominaisuuksia;
- d) yksinomaan sellaisista merkeistä tai merkinnöistä muodostuvat tavaramerkit, jotka ovat tulleet yleisessä kielenkäytössä tai hyvän kauppatavan mukaan tavanomaisiksi;

– –”

- 16 Direktiivin 2008/95 2 ja 3 artiklan sanamuoto vastaa jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä 21.12.1988 annetun ensimmäisen neuvoston direktiivin 89/104/ETY (EYVL 1989, L 40, s. 1), joka kumottiin ja korvattiin direktiivillä 2008/95 28.11.2008 alkaen, 2 ja 3 artiklan sanamuotoa.

Saksan oikeus

- 17 Tavaramerkkien ja muiden tunnusmerkkien suojaamisesta 25.10.1994 annetun lain (Gesetz über den Schutz von Marken und sonstigen Kennzeichen (Markengesetz); BGBl. 1994 I, s. 3082; jäljempänä MarkenG) 3 §:n 1 momentti vastaa direktiivin 2008/95 2 artiklaa.
- 18 MarkenG:n 32 §:n 3 momentissa säädetään seuraavaa:
”Hakemuksen on täytettävä muut 65 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla annetussa asetuksessa hakemuksen tekemiselle asetetut edellytykset.”
- 19 MarkenG:n 65 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetään seuraavaa:
”Liittovaltion oikeusministerillä on toimivalta määritellä asetuksessa, jolle ei tarvita Bundesratin hyväksyntää, – – muita edellytyksiä tavaramerkkihakemuksen tekemiselle – –”
- 20 MarkenG:n täytäntöönpanoasetuksen (jäljempänä MarkenV) 20 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:
”Tavarat ja palvelut on ilmoitettava sillä tavalla, että jokainen tavara tai palvelu voidaan luokitella johonkin 19 §:n 1 momentissa tarkoitetun nimikkeistön luokkaan.”
- 21 MarkenV:n 19 §:n 1 momentissa säädetään, että ”tavarat ja palvelut luokitellaan tämän asetuksen liitteessä 1 olevan tavaroiden ja palvelujen nimikkeistön mukaisesti”. Tämä liite 1 sisältää Nizzan luokituksen 35 luokan sanamuotoa vastaavan luokan 35.
- 22 MarkenG:n 36 §:n 4 momentissa säädetään seuraavaa:
”Jos muita puutteita ei korjata [DPMA:n] asettamassa määräajassa, se hylkää hakemuksen.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 23 Netto Marken-Discount jätti 10.9.2011 DPMA:lle hakemuksen seuraavan sana- ja kuviomerkin rekisteröimiseksi tavaramerkiksi Nizzan sopimuksen mukaisiin luokkiin 18, 25, 35 ja 36 kuuluvia tavaroita ja palveluja varten:

- 24 Rekisteröintihakemuksessa ilmoitetaan luokan 35 osalta seuraavaa:
”Luokka 35: vähittäis- ja tukkukauppapalvelut, erityisesti erilaisten palvelujen kokoaminen valikoimaksi kolmansien lukuun näiden palvelujen hankkimisen helpottamiseksi kuluttajille, palvelut, joita tarjotaan erityisesti myös vähittäismyymälöiden, tukkumyymälöiden, postimyymälöiden tai sähköisten medioiden, esimerkiksi internetsivujen tai ostoskanavalähetysten, välityksellä ja jotka liittyvät seuraaviin

palveluihin: luokasta 35: mainonta, liikkeenjohto, yrityshallinto, toimistotehtävät; luokasta 36: arvoseteleiden anto; luokasta 39: matkojen järjestäminen; luokasta 41: viihde; luokasta 45: henkilökohtaiset ja sosiaaliset palvelut, jotka koskevat yksilöllisiä tarpeita.”

- 25 DPMA hylkäsi 10.9.2012 tekemällään päätöksellä MarkenG:n 36 §:n 4 momentin nojalla rekisteröintihakemuksen siinä mainittujen luokkaan 35 kuuluvien palvelujen osalta sillä perusteella, ettei MarkenV:n 20 §:n 1 momentissa mainittu edellytys täyty, koska hakemuksessa mainittuja tähän luokkaan kuuluvia palveluja ei voida sen mukaan selvästi erottaa muista palveluista niiden luonteen tai laajuuden osalta.
- 26 Netto Marken-Discount nosti kumoamiskanteen mainitusta hylkäyspäätöksestä ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa.
- 27 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää, ettei unionin tuomioistuin ole vielä lausunut siitä, voidaanko palvelujen vähittäiskaupalle saada tavaramerkkisuojaa. Siinä tapauksessa, että näin on, se tiedustelee, kuinka täsmällisesti vähittäiskaupassa kyseessä olevat palvelut on kuvailtava, sekä onko mahdollista, että tällaista palvelujen vähittäiskauppaa koskeva tavaramerkkisuojaa ulottuu myös vähittäiskauppiaan itsensä tarjoamiin palveluihin.
- 28 Näissä olosuhteissa Bundespatentgericht on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko direktiivin [2008/95] 2 artiklaa tulkittava siten, että kyseisessä säännöksessä tarkoitettulla palvelulla viitataan myös palvelujen vähittäiskauppaan?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi:

Onko direktiivin 2 artiklaa tulkittava siten, että vähittäiskauppiaan tarjoamien palvelujen sisältö on täsmennettävä samalla tavalla kuin vähittäismyyjän myymien tavaroiden?

a) Riittääkö palvelujen täsmentämiseen se, jos hakemukseen sisällytetään

i) ainoastaan yleisesti palvelujen ala tai yleisnimikkeitä

ii) ainoastaan palvelujen luokka (luokat) tai

iii) konkreettisesti jokainen yksittäinen palvelu?

b) Vaikuttavatko nämä tiedot tavaramerkin rekisteröintihakemuksen tekopäivän määrittämiseen, vai onko ilmoitettuja yleisnimikkeitä tai luokkia mahdollista vaihtaa tai täydentää?

3) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi:

Onko direktiivin [2008/95] 2 artiklaa tulkittava siten, että palvelujen vähittäiskauppaa koskevan tavaramerkin suoja ulottuu myös palveluihin, joita vähittäismyyjä itse tarjoaa?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

- 29 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy ensimmäisellä kysymyksellään, voivatko vähittäiskauppiaan palvelut, jotka koostuvat palvelujen kokoamisesta valikoimaksi, jotta kuluttaja voi vaivattomasti vertailla ja hankkia niitä, kuulua direktiivin 2008/95 2 artiklassa tarkoitettuun käsitteeseen ”palvelut”.
- 30 Netto Marken-Discount, Ranskan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset sekä Euroopan komissio ehdottavat myöntävää vastausta mainittuun kysymykseen, kun taas Puolan hallitus katsoo palvelujen vähittäiskaupan luokittelun palveluksi tarpeettomaksi.
- 31 Aluksi on huomattava, että muodostaakseen tavaramerkin rekisteröintihakemuksen kohteen on direktiivin 2008/95 2 artiklan mukaan täytettävä kolme edellytystä. Sen on ensinnäkin muodostettava merkki. Tämä merkki on toiseksi voitava esittää graafisesti. Kolmanneksi mainitulla merkillä on voitava erottaa yrityksen tavarat tai palvelut muiden yritysten tavaroista tai palveluista (ks. direktiivin 89/104 2 artiklan osalta tuomio Libertel, C-104/01, EU:C:2003:244, 23 kohta; tuomio Heidelberger Bauchemie, C-49/02, EU:C:2004:384, 22 kohta ja tuomio Dyson, C-321/03, EU:C:2007:51, 28 kohta).
- 32 Tässä yhteydessä on todettava, ettei unionin lainsäätäjä ole määritellyt käsitettä ”palvelut” ja että sen estämiseksi, että jäsenvaltioiden kansallisissa lainsäädännöissä säädettäisiin erilaisista tavaramerkin rekisteröinnin edellytyksistä, tälle käsitteelle on annettava yhtenäinen tulkinta (ks. vastaavasti tuomio Praktiker Bau- und Heimwerkermärkte, C-418/02, EU:C:2005:425, 28–33 kohta).
- 33 Tällaisen tulkinnan osalta unionin tuomioistuin on jo todennut vähittäiskauppiaan tekemää tavaramerkin rekisteröintihakemusta koskeneessa asiassa, että tavaroiden vähittäiskauppapalvelut voivat olla palveluja. Tavaroiden vähittäiskauppa kattaa nimittäin näiden tavaroiden myynnin lisäksi muita vähittäiskauppiaan toimia, kuten myytäväksi tarjottavien tavaroiden valikoiman laatimisen ja erilaiset palvelut, joiden tarkoituksena on saada kuluttaja ostamaan nämä tavarat kyseiseltä kauppiaalta eikä kilpailijalta (ks. vastaavasti tuomio Praktiker Bau- und Heimwerkermärkte, EU:C:2005:425, 34, 39 ja 52 kohta).
- 34 Tarvitsematta tutkia sitä, voivatko palvelut olla tavaroiden tapaan ”vähittäiskaupan” kohteena tämän käsitteen varsinaisessa merkityksessä, on todettava unionin tuomioistuimelle huomautuksia esittäneiden hallitusten ja komission tavoin, että on olemassa tilanteita, joissa taloudellinen toimija valitsee ja esittää kolmansien tarjoamien palvelujen valikoiman, jotta kuluttaja voi valita näiden palvelujen välillä yhden kauppakumppanin kautta.
- 35 Tällaisen taloudellisen toimijan palvelut voivat koostua muun muassa toimista, joiden tarkoituksena on antaa kuluttajalle mahdollisuus vaivattomasti vertailla ja hankkia mainittuja palveluja, sekä mainostoiminnasta.
- 36 Tällaiset kokoamis- ja mainospalvelut voivat kuulua Nizzan luokituksen mukaiseen luokkaan 35, jonka otsikko ja selittävä huomautus on mainittu tämän tuomion 9 ja 10 kohdassa. Tätä mahdollisuutta tukee Nizzan luokituksen aakkosellinen luettelo, joka sisältää tähän luokkaan kuuluvien palvelujen joukossa ”myynnin (myynninedistämisen) kolmansien lukuun”.
- 37 Nämä suoritukset kuuluvat tässä tapauksessa direktiivin 2008/95 2 artiklassa tarkoitettun käsitteen ”palvelut”piiriin. Kuten nimittäin tämän direktiivin johdanto-osan 13 perustelukappaleessa todetaan, sen säännösten on oltava täysin sopusoinnussa Pariisin yleissopimuksen määräysten kanssa, eivätkä ne saa vaikuttaa jäsenvaltiolle tästä yleissopimuksesta johtuviin velvoitteisiin. Koska Nizzan sopimus on tehty saman yleissopimuksen perusteella, mainittua 2 artiklaa ei pidä tulkita siten, että siinä suljetaan

tässä artiklassa mainitun käsitteen ”palvelut” ulkopuolelle suoritukset, jotka kuuluvat johonkin Nizzan luokituksen mukaiseen palveluluokkaan (ks. analogisesti tuomio Chartered Institute of Patent Attorneys, C-307/10, EU:C:2012:361, 52 kohta).

- 38 Käsiteltävässä asiassa tämän tuomion 24 kohdassa mainitusta hakemuksen otteesta ilmenee, että sen 23 kohdassa esitetyn sana- ja kuviomerkin rekisteröintiä tavaramerkiksi on haettu ”erityisesti” sitä varten, että kolmansien tarjoamia palveluja kootaan valikoimaksi. Vaikka Netto Marken-Discount tarkensi unionin tuomioistuimen suullisessa käsittelyssä, että kaikkia sen valikoimaksi kokoamia palveluja tarjoavat kolmannet, toimivaltainen viranomaislainen voi ymmärtää sanamuodon ”erityisesti” siten, ettei tämä yhtiö sulje pois sellaisten palvelujen kokoamista, jotka sisältävät paitsi muiden taloudellisten toimijoiden tarjoamia palveluja myös sen itsensä tarjoamia palveluja.
- 39 Vaikka oletettaisiin, että Netto Marken-Discountin tarjoama palveluvalikoima voi sisältää sen itsensä tarjoamia palveluja, tämä seikka ei kuitenkaan millään tavoin kumoakaan sitä seikkaa, että sen rekisteröintihakemuksessa sanoin ”erilaisten palvelujen kokoaminen valikoimaksi kolmansien lukuun näiden palvelujen hankkimisen helpottamiseksi kuluttajille” kuvailtu suoritus voidaan katsoa tämän tuomion 34–37 kohdassa esitetyistä syistä palveluksi. Jotta pääasian kantaja ei menettäisi mahdollisuutta rekisteröidä mainittu merkki tavaramerkiksi tätä valikoiman kokoamispalvelua varten, sen hakemusta tavaramerkin rekisteröimiseksi Nizzan luokituksen luokkaan 35 kuuluvia tavaroita varten ei voida hylätä pelkästään sillä perusteella, että se palvelujen valikoima, jota se tarjoaa kuluttajalle, voi sisältää myös sen itsensä tarjoamia palveluja.
- 40 Edellä esitetyillä perusteilla ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että taloudellisen toimijan suoritukset, jotka koostuvat palvelujen kokoamisesta valikoimaksi, jotta kuluttaja voi vaivatta vertailla ja hankkia niitä, voivat kuulua direktiivin 2008/95 2 artiklassa tarkoitettuna käsitteen ”palvelut” piiriin.

Toinen kysymys

- 41 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella kysymyksellään, onko direktiiviä 2008/95 tulkittava siten, että siinä edellytetään, että tavaramerkin rekisteröintihakemuksessa, joka koskee palvelujen kokoamisesta valikoimaksi koostuvaa palvelua, yksilöidään konkreettisesti ja täsmällisesti valikoiman kokoamispalvelun muodostavat suoritukset sekä valikoimaan sisältyvät palvelut.
- 42 Aluksi on huomattava, että tavaramerkin rekisteröinnillä julkiseen rekisteriin pyritään mahdollistamaan tavaramerkkiin tutustuminen toimivaltaisille viranomaisille ja yleisölle, erityisesti taloudellisille toimijoille (tuomio Heidelberger Bauchemie, EU:C:2004:384, 28 kohta ja tuomio Chartered Institute of Patent Attorneys, EU:C:2012:361, 46 kohta).
- 43 Yhtäältä toimivaltaisten viranomaisten on tunnettava riittävän selvästi ja täsmällisesti tavaramerkin kattamat tavarat tai palvelut, jotta ne voivat täyttää velvollisuutensa, jotka liittyvät rekisteröintihakemusten tutkimiseen ennakoita sekä tarkoituksenmukaisen ja täsmällisen tavaramerkkirekisterin julkaisemiseen ja ylläpitoon. Toisaalta taloudellisten toimijoiden on voitava selvästi ja täsmällisesti varmistua niiden nykyisten tai mahdollisten kilpailijoiden suorittamista rekisteröinneistä tai esittämistä rekisteröintihakemuksista, ja niiden on siten voitava saada kolmansien oikeuksia koskevat merkitykselliset tiedot (tuomio Chartered Institute of Patent Attorneys, EU:C:2012:361, 47 ja 48 kohta).
- 44 Direktiivissä 2008/95 edellytetään näin ollen, että hakija yksilöi ne tavarat tai palvelut, joille haetaan tavaramerkkisuojaa, riittävän selvästi ja täsmällisesti, jotta toimivaltaiset viranomaiset ja taloudelliset toimijat voivat pelkästään tällä perusteella määrittää haetun suojan laajuuden (tuomio Chartered Institute of Patent Attorneys, EU:C:2012:361, 49 kohta).

- 45 Tämän vaatimuksen täyttämiseksi ei ole välttämätöntä, että valikoiman kokoamispalvelua koskevan tavaramerkin rekisteröintihakemuksen tekijä mainitsee konkreettisesti jokaisen toimen, josta tämä palvelu koostuu (ks. vastaavasti tuomio Praktiker Bau- und Heimwerkermärkte, EU:C:2005:425, 49 kohta ja tuomio Chartered Institute of Patent Attorneys, EU:C:2012:361, 45 kohta). Netto Marken-Discountin tekemässä rekisteröintihakemuksessa olevan kuvauksen kaltaisen kuvauksen, jonka mukaan kyseinen palvelu kattaa erityisesti ”erilaisten palvelujen kokoamisen valikoimaksi kolmansien lukuun näiden palvelujen hankkimisen helpottamiseksi kuluttajille, palvelut, joita tarjotaan erityisesti myös vähittäismyymälöiden, tukkumyymälöiden, postimyyntiluetteloiden tai sähköisten medioiden, esimerkiksi internetsivujen tai ostoskanalähetysten, välityksellä”, avulla toimivaltaiset kansalliset viranomaiset ja taloudelliset toimijat voivat ymmärtää, että hakemus on tehty palvelulle, joka koostuu palvelujen valikoiman valinnasta ja esittämisestä, jotta kuluttaja voi helpommin hankkia niitä yhdeltä kauppakumppanilta.
- 46 On kuitenkin välttämätöntä, että hakija ilmoittaa hakemuksessa tavaramerkin rekisteröimiseksi palvelujen valikoiman kokoamispalvelulle riittävän selvästi ja täsmällisesti kyseiset palvelut (ks. analogisesti tuomio Praktiker Bau- und Heimwerkermärkte, EU:C:2005:425, 50 kohta ja tuomio Chartered Institute of Patent Attorneys, EU:C:2012:361, 45 kohta).
- 47 Niiden palvelujen, joita hakija aikoo valikoida ja esitellä kuluttajille, riittävän selvän ja täsmällisen yksilöinnin puuttuessa voi niimitään erityisesti osoittautua toimivaltaisille viranomaisille vaikeaksi tai mahdottomaksi tutkia hakemusta täysin. Kun viimeksi mainitut eivät voi päätellä hakemuksesta, mitä palveluja hakija tarkoittaa, ne eivät voi tutkia vaivattomasti muun muassa sitä, kuvaileeko tavaramerkin rekisteröintihakemuksen kohteena oleva merkki yhtä tai useampaa niistä palveluista, joita tämä hakija aikoo valita ja esitellä.
- 48 Käsiteltävässä asiassa Netto Marken-Discount viittaa niiden palvelujen yksilöimiseksi, jotka se aikoo koota valikoimaksi, Nizzan luokituksen mukaisesti luokkiin 35, 36, 39, 41 ja 45. Näiden luokkien suurimman osan osalta se tyytyy käyttämään niiden otsikoissa esiintyviä yleisnimikkeitä.
- 49 Tässä yhteydessä on huomattava, että tietyt Nizzan luokituksen luokkaotsikoissa olevat yleisnimikkeet kattavat niin moninaisia tavaroita tai palveluja, että ne eivät voi täyttää selvyiden ja täsmällisyyden vaatimusta. Tästä seuraa, että ainoat tapaukset, joissa direktiivissä 2008/95 sallitaan mainittujen luokkaotsikoiden yleisnimikkeiden käyttäminen ilman lisäkuvausta, ovat ne, joissa mainitut yleisnimikkeet ovat sellaisinaan riittävän selviä ja täsmällisiä, jotta toimivaltaiset viranomaiset ja taloudelliset toimijat voivat määrittää haetun suojan laajuuden (ks. tuomio Chartered Institute of Patent Attorneys, EU:C:2012:361, 54 ja 56 kohta).
- 50 Toimivaltaisten viranomaisten on siis arvioitava, täyttävätkö sellaiset nimikkeet kuten ”ajanviette” ja ”henkilökohtaiset ja sosiaaliset palvelut yksilöiden tarpeiden täyttämiseksi”, joita käytetään Netto Marken-Discountin tekemässä rekisteröintihakemuksessa, vaaditut selvyiden ja täsmällisyyden vaatimukset (ks. analogisesti tuomio Chartered Institute of Patent Attorneys, EU:C:2012:361, 55 kohta).
- 51 On lisäksi huomattava, että kun tavaramerkin rekisteröintihakemuksen tekijä käyttää tietyn luokan osalta kaikkia yleisnimikkeitä ja näin ollen sen koko luokkaotsikkoa, sen on joka tapauksessa täsmennettävä, koskeeko tavaramerkkihakemus kaikkia kyseisen luokan aakkosellisessa luettelossa mainittuja tavaroita tai palveluja vai vain tiettyjä tavaroita tai palveluja. Siinä tapauksessa, että hakemus koskee vain tiettyjä näistä tavaroista tai palveluista, hakijalla on velvollisuus täsmentää, mitä mainittuun luokkaan kuuluvista tavaroista tai palveluista tarkoitetaan (tuomio Chartered Institute of Patent Attorneys, EU:C:2012:361, 61 kohta).
- 52 Käsiteltävässä asiassa Netto Marken-Discount ilmoitti rekisteröintihakemuksessaan, että valikoiman kokoamispalvelu, jolle se hakee tavaramerkkisuojaa, koskee muun muassa seuraavien palvelujen valikoiman kokoamista: ”mainonta; liikkeenjohto; yrityshallinto; toimistotehtävät”. Vaikuttaa siltä –

mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkastettava –, ettei mainitussa hakemuksessa täsmennetä, hakeeko pääasian kantaja Nizzan luokituksen mukaisen luokan 35 koko otsikon mainitsemalla tämän tavaramerkin suojaa kaikille tämän luokan aakkosellisen luettelon palveluille vai vain tiettyjen palvelujen valikoiman kokoamiselle. Kun otetaan huomioon unionissa vallitsevat erilaiset näkökannat siitä, kuinka Nizzan luokituksen luokkaotsikon käyttö on ymmärrettävä, hakemusta, jonka perusteella ei voida todeta, tarkoittaako hakija luokkaotsikkoa käyttäessään kyseisen luokan kaikkia tavaroita tai palveluja vai vain osaa niistä, ei voida pitää riittävän selvänä ja täsmällisenä (tuomio Chartered Institute of Patent Attorneys, EU:C:2012:361, 58, 59 ja 62 kohta).

- 53 Edellä esitetyn perusteella toiseen kysymykseen on vastattava, että direktiiviä 2008/95 on tulkittava siten, että siinä edellytetään, että hakemus tavaramerkin rekisteröimiseksi palvelujen valikoiman kokoamispalvelua varten on muotoiltu riittävän selvästi ja täsmällisesti, jotta toimivaltaiset viranomaiset ja muut taloudelliset toimijat voivat saada selville, mitä palveluja hakija aikoo koota valikoimaksi.

Kolmas kysymys

- 54 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kolmannella kysymyksellä siitä, mikä on tavaramerkin antaman suojan laajuus palvelujen valikoiman kokoamispalvelun osalta, ei Netto Marken-Discountin ja komission väitteen mukaisesti selvästi ole yhteyttä pääasiaan, joka koskee pelkästään DPMA:n kieltäytymistä rekisteröidä tämän tuomion 23 kohdassa esitetty sana- ja kuviomerkki tavaramerkiksi palvelujen valikoiman kokoamispalvelulle.
- 55 Kun siis sovelletaan unionin tuomioistuimen vakiintunutta oikeuskäytäntöä, jonka mukaan kansallisen tuomioistuimen esittämä ennakkoratkaisupyyntö on jätettävä tutkimatta, jos on ilmeistä, että pyydetyllä unionin oikeuden tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen (ks. mm. tuomio Cipolla ym., C-94/04 ja C-202/04, EU:C:2006:758, 25 kohta ja tuomio Jakubowska, C-225/09, EU:C:2010:729, 28 kohta), kolmas kysymys on jätettävä tutkimatta.

Oikeudenkäyntikulut

- 56 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Taloudellisen toimijan suoritukset, jotka koostuvat palvelujen kokoamisesta valikoimaksi, jotta kuluttaja voi vaivatta vertailla ja hankkia niitä, voivat kuulua jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä 22.10.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/95/EY 2 artiklassa tarkoitettun käsitteen ”palvelut” piiriin.**
- 2) **Direktiiviä 2008/95 on tulkittava siten, että siinä edellytetään, että hakemus tavaramerkin rekisteröimiseksi palvelujen valikoiman kokoamispalvelua varten on muotoiltu riittävän selvästi ja täsmällisesti, jotta toimivaltaiset viranomaiset ja muut taloudelliset toimijat voivat saada selville, mitä palveluja hakija aikoo koota valikoimaksi.**

Allekirjoitukset